

Waa maxay Runta? - Lambarka Shanaad

Gargaareha

Jeff Pippenger

2023-09-11

Taariikhda nebinnimo ee lagu furay toddobada onkod dhexdooda ayaa tilmaamaysa taariikhda aynu hadda ku jirno. Sirtaasi way qarsoonnayd ilaa ay timid taariikhdi ay matalaysay. Waa wakhtiga uu Gargaarehu, Ruuxa “runta,” daaha ka qaado runta uu Yooxanaa ugu yeedhay Muujintii Ciise Masiix, waayo Ciise Masiix waa Runta. Ma aha oo keliya in erayga “run” uu matalo dabecadda Ilaah. Mana aha oo keliya muujin ka timaadda xeeldheeraha afafka ee yaabka leh, in erayga Cibraaniga ah ee “run” si qoto dheer loogu adeegsaday Qorniinka oo dhan. Laakiin sidoo kale waa mucjisada la yaabka leh oo, marka la fahmo, noqota furaha lagu furo waxsii sheegyada kitaabka Muujintii, taasoo marka sidaas la sameeyo furaysa Kitaabka Quduuska ah oo dhan. Hase yeeshee waxaa loogu talagalay oo keliya kuwa doonaya inay arkaan, maqlaan, oo dhawraan waxyaalaha halkaas ku qoran, waayo wakhtigu waa dhow yahay.

Si dadku “runta” ugu gartaan si ay quduus uga noqdaan iyada, waxaa loo baahan yahay joogitaanka Ruuxa Quduuska ah. Dadku si maskaxeed bay u fahmi karaan erayga “run,” xataa way la yaabi karaan macnaha weyn ee ku jira, hase yeeshee “runta” waa in la cuno. Waa in gudaha loo geliyo oo laga dhigo qayb ka mid ah waayo-aragnimada qofka, waayo eraygu wuxuu u gudbiyaa kuwa doonaya in loo beddelo ekaanta Masiixa awoodda abuurista ee Ilaah. Mid ka mid ah meelihii aan ka bilaabay baaritaankayga gaarka ah ee ku saabsan erayga Cibraaniga ah ee loo tarjumay “run” wuxuu ahaa culimada Cibraaniga, kuwaas oo iyaguna ka hadla dabecadda yaabka leh ee erayga “runta” iyo sida loogu adeegsado Kitaabka Quduuska ah. Laakiin ma jirto sabab lagu rumaysto in fahamkooda maskaxeed ee erayga “runta” uu iyaga u horseeday Masiixa.

Xaqiiqada nebinnimada ee ah in erayga loo baahan yahay in la cuno iyadoo joogitaanka Ruuxa Quduuska ahi la socdo, waxay dhawaaq-celin u tahay qeexidda Walaashii White ee “saliidda” ku jirta masalka tobanka gabdhood ee bikradaha ah, waxayna sidoo kale waafaqsan tahay sharaxdeeda labada qaybood ee bikradaha ah ee Sugaya Arooska.

Astaantu inta badan waxay leedahay wax ka badan hal macne, macnahaasuna waxaa lagu go’amiyaa macnaha guud ee meesha astaantaasi ku taal. Laguma qeexayo qeexidda erayga ee khabiirka naxwaha ama muddada taariikheed ee erayga lagu qoray. Labadaas hab waa kuwa ay fiqiyaannada Adventism-ku ku dhegsadeen si ay u diidaan “runta.” Astaanta waxaa lagu qeexaa macnaha guud ee meesha lagu adeegsaday. Gudaha Ruuxa Waxsii-sheegidda, erayga “saliid” ee masaalka tobanka bikradood wuxuu u taagan yahay ugu yaraan dhowr waxyaalood oo kala duwan, taas oo ku xidhan macnaha guud ee tuduca meesha “saliiddu” ku jirto. Maxaa keenay in hal koox oo bikrado ah ay saliidda haysato halka tan kalena aanay haysan?

“Waxaa jira dun ku jiifta shar, khiyaano, iyo marin-habaabin, kuna jirta hooska dhimashada laftiisa,—hurda, hurda. Yaa dareemaya xanuunka nafta si ay u toosiyaan? Codkee gaadhi kara?”

Maskaxdaydu waxay u sii qaaddan tahay mustaqbalka marka calaamadda la bixin doono, ‘Bal eega, Aroosku waa imanayaa; u baxa inaad la kulantaan Isaga.’ Laakiin qaar ayaa dib u dhigi doona inay helaan saliidda lagu buuxiyo laambadahooda, oo goor dambe ayay ogaan doonaan in dabeecadda, oo ay saliidda matalayso, aan la isu gudbin karin. Saliiddaasu waa xaqnimada Masiixa. Waxay metelaysaa dabeecad, dabeecadduna lama isu gudbin karo. Nin qudhiis ma u sugi karo mid kale. Mid kasta waa inuu naftiisa u helo dabeecad laga nadiifiyey wasakh kasta oo dembi ah.” Bible Echo, May 4, 1896.

Bikradaha nacaska ahi ma haystaan dabeecadda lagama maarmaanka u ah inay ku guulaystaan dhibaataada dhowaan iman doonta. Waxay ka maqan yihiin xaqnimada Masiixa. Laakiin saliidda sidoo kale waa farriin, saliidda ku jirta masaalka tobanka bikradood ee “maalmaha ugu dambeeya”na waa farriinta digniinta ugu dambaysa ee uu matalo Muujintii Ciise Masiix oo ay tahay in la maqlo, la akhriyo, lana xajisto.

“Kuwii subkan oo Rabbiga dunida oo dhan ag taaganu waxay hayaan jagadii mar la siiyey Shaydaanka isagoo ahaa keruubkii daboolo. Iyadoo loo marayo makhluuqaadka quduuska ah ee carshigiisa ku wareegsan, Rabbigu wuxuu sii wadaa xidhiidh joogto ah oo uu la leeyahay dadka dhulka deggan. Saliidda dahabka ahi waxay u taagan tahay nimcada uu Ilaah ku sii sahaydo laambadaha rumaystayaasha, si aanay u liiqin oo u bakhtiyin. Haddaanay ahaan lahayn in saliiddan quduuska ahi samada laga soo shubo iyada oo loo marayo farriimaha Ruuxa Ilaah, xoogagga sharka ahi si buuxda ayay dadka u maamuli lahaayeen.”

“Ilaah waa la quudhsadaa marka aynaan aqbalin fariimaha uu noo soo diro. Sidaas ayaannu ku diidnaa saliidda dahabka ah ee uu ku shubi lahaa nafahayaga si loogu gudbiyo kuwa gudcurka ku jira. Marka dhawaaqu yimaado, ‘Bal eega, aroosku waa imanayaa; u baxa inaad ka hortagtaan,’ kuwa aan helin saliidda quduuska ah, oo aan qalbiyadooda ku dhawrin nimcada Masiixa, waxay ogaan doonaan, sida bikradihii nacasyada ahaa, inaanay diyaar u ahayn inay Rabbigooda la kulmaan. Iyagu kuma laha dhexdooda awood ay saliidda ku helaan, noloshooduna way burburtaa. Laakiin haddii Ruuxa Quduuska ah ee Ilaah la baryo, haddii aynu ku qayshanno sida Muuse yeelay, ‘I tus ammaantaada,’ jacaylka Ilaah ayaa qalbiyadeenna lagu daadshaa. Tuubooyinka dahabka ah ayaana saliidda dahabka ah noogu soo gudbin doona. ‘Mana aha xoog, mana aha itaal, laakiinse waa Ruuxayga, ayaa Rabbiga ciidammadu leeyahay.’ Markay carruurta Ilaah helaan fallaadhaha dhalaalaya ee Qorraxda Xaqnimada, waxay u ifayaan sida nalal dunida ku dhex yaal.” Review and Herald, July 20, 1897.

“saliidda” waa farriinta ugu dambaysa, taas oo mar kale ah Muujintii Ciise Masiix. Qoraalka dhexdiisa, kuwa doonaya inay helaan saliidda waa inay Ilaah baryaan sidii Muuse ugu baryay godkii Xoreeb. Laakiin ogaada in haddii aynu doonayno inaynu “u barino, sidii Muuse yeelay” in Ilaah inoo “muujiyo” “ammaantiisa,” waa inaynu marka hore weydiisannaa Ruuxa Quduuska ah oo ah Gargaaraha. Haddii aynu sidaas yeelno, markaas malaa’igaha iyo labada dhuun ee dahabka ah ayaannu ku heli doonnaa xaqnimada Masiixa. Nafteenna ayaannu khiyaanaynaa haddii aynu u malayno inaynu tukan karno oo baryi karno dabeecadda Masiixa, sida ay tilmaamayaan dhaqammada iyo hiddaha Adventism-ka La’odikiya, iyada oo isla mar ahaantaas aynu diiddan nahay farriinta Muujintii Ciise Masiix. Xaqnimadiisa waxaa naloo soo gudbiyaa iyada oo loo

marayo “farriimaha Ruuxa Ilaah,” kuwaas oo lagu soo gudbiyo labada la subkay ee hor taagan carshiga Ilaah. Markaynu diidno farriintiisa, waxaynu diidnay xaqnimadiisa.

Markaasaan u jawaabay oo aan ku idhi, Waa maxay labadan geed oo saytuun ah ee dhinaca midig ee laambadda iyo dhinaca bidixdeeda? Oo haddana waan jawaabay oo waxaan ku idhi, Waa maxay labadan laamood oo saytuun ah oo dhex mara labada dhuun ee dahabka ah, kana sii daaya saliidda dahabka ah naftooda? Markaasuu ii jawaabay oo igu yidhi, Miyaadan garanayn waxa ay kuwanu yihiin? Aniguna waxaan idhi, Maya, sayidkaygiyow. Markaasuu yidhi, Kuwanu waa labada la subkay, oo Rabbiga dhulka oo dhan ag taagan. Sekaryaah 4:11–14.

Labada “subkan la subkaystay, oo Rabbiga dhulka oo dhan ag taagan,” ayaa sidoo kale loo metelayaa inay yihiin labada markhaati ee Muujintii cutubka kow iyo tobnaad.

“Marka laga hadlayo labada markhaati, nebigu wuxuu sii caddaynayaa: ‘Kuwanu waa labada geed oo saytuun ah, iyo labada laambadood oo hor taagan Ilaaha dhulka.’ ‘Eraygaagu,’ ayuu yidhi sabuuryahanku, ‘waa laambad cagahayga u ah, waana iftiin jidkayga u ah.’ Muujintii 11:4; Sabuuradii 119:105. Labada markhaatina waxay matalaan Qorniinka Axdiga Hore iyo Axdiga Cusub.” Khilaafka Weyn, 267.

Haddaynu tixgelinno maragga Sekaryaah ama kan Yooxanaa ee ku saabsan labada markhaati, macnaha guud ee labadaas maragba waa nidaamka isgaarsiinta kaas oo ah runta ugu horraysa ee lagu xusay xiriirka farriinta Muujintii Ciise Masiix ee ku jirta Muujintii cutubka koowaad iyo aayadda koowaad. Ka timid Aabbaha, kuna socota Wiilka, malaa'igaha, nebi, ilaa kaniisadda. Hannaanka uu Masiixu kula hadlo binu-aadmiga waa faham weyn oo uu doonayo inuu ku muujiyo farriinta digniinta ugu dambaysa. Tani waxay la jaanqaadaysaa adkaysiga ku jira soo bandhigidda farriimaha malaa'igta koowaad iyo tan saddexaad.

Farriinta malaa'igtii kowaad waxaa matalayay William Miller. Miller wuxuu leeyahay dhowr astaamood oo nebiyadeed oo ay lama huraan tahay in la garto. Wuxuu ahaa “Aabbaha” dhaqdhaqaaqa, taas oo marka loo eego Alfa iyo Oomeega ka dalbanaysa in uu jiri doono wiil. Wuxuu matalayay dhaqdhaqaaq uu metelo magaca “Millerite,” kaas oo ah eray loo isticmaalo nooc dhagax ah. Waxaa loo adeegsaday inuu habeeyo urur xeerar kitaabiga ah oo fasiraadda nebiyada ah. Xeerarkaasi waxay noqdaan qayb weyn oo ka mid ah gudbinta farriimaha Ruuxa Ilaah, kuwaas oo ama la diiday ama la aqbalay, sida kuwii jiilkii Miller ay u doorteen inay sii haystaan xaaladdoodii nacasnimada lahayd ee La’odikiya ama ay noqdaan Filadelfiyiin xigmad leh. Isagoo ah aabbaha farriinta malaa'igta kowaad, wuxuu tusaale u yahay dhaqdhaqaaq ku dhawaaqi doona farriinta malaa'igta saddexaad, fahamka dhaqdhaqaaqaas ee farriintuna waxaa hagi doona urur gaar ah oo xeerar kitaabiga ah oo fasiraadda nebiyada ah, kuwaas oo u aasaasaya farriinta malaa'igta saddexaad si adkaysi leh sida Miller loogu adeegsaday inuu u aasaaso farriinta malaa'igta kowaad. Ilaah marnaba isma beddelo, Ciise Masiixna waa isku mid shalay, maanta iyo weligiiba.

Ha qaldamina, walaalahayga aan jeclahayow. Hadiyad kasta oo wanaagsan iyo deeq kasta oo kaamil ah waxay ka timaadaa xagga sare, waxayna ka soo degtaa Aabbaha nuurka, kaas oo

aanay ku jirin isbeddel iyo xataa hoos rogmad toona. Isagu, siduu doonistiisu ahayd, wuxuu inagu dhalay ereyga runta, si aynu u noqonno nooc ka mid ah midhaha ugu horreeya ee uunka uu abuuray. Yacquub 1:16–18.

Bilowga ama dhammaadka Adventism-ka, farriimaha Ruuxa Ilaah ee saliidda lagu matalo waxaa lagu gudbiyaa labada markhaati. Bilowgii, iyada oo loo marayo Millerites-ka, labada markhaati waxay ahaayeen Axdiga Hore iyo Axdiga Cusub; dhammaadkana waxay yihiin Baybalka iyo Ruuxa Waxsii-sheegidda. Taasu waa sababta Yooxanaa, oo si ugu qumman u metela dhammaadka dadka Ilaah maalmaha ugu dambeeya ee xukunka baadhista, uu ugu jiray jasiiradda Batmos.

Anigoo Yooxanaa ah, oo haddana ah walaalkiin iyo saaxiibkiin xagga dhibaatada, iyo boqortooyada, iyo samirka Ciise Masiix, waxaan joogay jasiiradda la yidhaahdo Patmos, erayga Ilaah aawadiis, iyo markhaatifurka Ciise Masiix aawadiis. Muujintii 1:9.

Xaaladda nebinnimo ee Batmos waxay ka dhigan tahay in Yooxanaa la silcinayo. Waxa loo silcinayay isagoo helay farriimaha Ruuxa Ilaah ee aqoonsan Muujintii Ciise Masiix iyada oo loo marayo Kitaabka Quduuska ah iyo Ruuxa Waxsii-sheegidda.

Cadaadiska lagu hayo dadka Ilaah ee “maalmaha ugu dambeeya” ayaa sidoo kale lagu sawiray Muujintii kow iyo tobnaad, markii labada markhaati lagu laayay jidadka, oo qof walbana u dabbaaldego dhimashadooda. Cutubka kow iyo tobnaad, labadaas markhaati waa Eliyaah iyo Muuse. Waxay bixiyeen markhaatifurkooda saddex sano iyo badh, dabadeedna waa la laayay, hase yeeshee intaas ka dib waa la soo sara kiciyey.

Nebiyadii oo dhammu waxay maalmaha ugu dambeeya ka hadlaan in ka badan intay ka hadlaan taariikhdooda gaarka ah; sidaas darteed, haddii weligeed jiro buug ka hadlaya maalmaha ugu dambeeya, waa buugga Muujintii, halkaas oo dhammaan buugaagta Kitaabku ku kulmaan kuna dhammaadaan. Sidaas awgeed waa khasab inay maalmaha ugu dambeeya jirto “fariin” la laayo, dabadeedna dib loo soo nooleeyo. Muujintii kow iyo tobnaad waxay sawirtay taariikhda Kacaankii Faransiiska, hase yeeshee si ka toos ah waxay u sawiraysaa weerar ka dhan ah farriinta malaa’igta saddexaad ee maalmaha ugu dambeeya. Farriinta iyo dhaqdhaqaaqii lagu sii calaamadeeyey farriintii iyo dhaqdhaqaaqii Miller ayaa la kulmay weerarkaas, waxayna dhinteen 18-ka Luulyo, 2020. Sida ku xusan Muujintii kow iyo tobnaad, weerarkaas waxaa fulin lahaa bahalkii ka soo kacay yamayska hoose ee aan gunta lahayn.

Oo markay dhammeeyaan markhaatifurkooda, bahalka ka soo baxa yamayska aan gunta lahayn ayaa la diriri doona iyaga, wuuna ka adkaan doonaa, wuuna dili doonaa. Oo meydadkooduna waxay yaalli doonaan jidka weyn ee magaalada weyn, taas oo ruux ahaan loogu yeedho Sodom iyo Masar, meeshaas oo Rabbigeennana lagu qodbay. Muujintii 11:8, 9.

Walaasha White waxay inoo sheegaysaa in “yamayska gun la’aanta ah” uu matalo muuqaal cusub oo awoodda Shaydaanka ah.

“Markay dhammeeyaan [ay ku jiraan dhammeystirka] markhaatifurkooda.’ Xilligii labadii markhaati ay wax ku sii sheegi lahaayeen iyagoo joonyad huwan wuxuu dhammaaday 1798. Intay ku soo dhowaanayeen dhammaadka hawshooda ee mugdiga ku jirtay, waxaa lagu qaadi

lahaa dagaal xoogga lagu metelay ‘bahalka ka soo baxa yamayska aan gunta lahayn.’ Quruumo badan oo Yurub ka mid ah, awoodihii ka talinayay Kaniisadda iyo Dawladda waxaa qarniyo badan gacanta ku hayay Shayddaan, isaga oo adeegsanaya baabbanimada. Laakiin halkan waxaa la horkeenayaa muuqaal cusub oo muujinaya awood Shaydaani ah.” The Great Controversy, 268.

Waxaa kitaabka Muujintii lagu aqoonsaday saddex quwadood oo ka soo baxa yaamayska aan gunta lahayn; tan ugu horraysa ee la xusay waa Islaamka ee Muujintii cutubka sagaalaad aayadda labaad, tan labaadna waa cawaanimada Kacaankii Faransiiska ee cutubka kow iyo tobnaad aayadda siddeedaad, tan saddexaadna waa Rooma casriga ah ee cutubka toddoba iyo tobnaad aayadda siddeedaad. “Muujinta cusub” ee maalmaha ugu dambeeya, taas oo aan kaliya weerari doonin dhaqdhaqaaqa lagu tusaaleeyey dhaqdhaqaaqii Millerite-ka, balse sidoo kale weerari doonta dunida, waa baraarugga been-abuurka ah ee Qayladii Habeenbadhka ee been-abuurka ahayd, oo loo yaqaan “Woke-ism.” Woke-ism-ku waxa uu metelaa “muujin cusub oo awood shaydaani ah” taas oo uu taageerayo ka geeska Masiixa ee Jesuit-ka ah ee hadda jooga, laguna faafiyo ganacsatada, hoggaamiyeyaasha siyaasadeed ee Qaramada Midoobay, wakiillada libaraalka ah ee kaniisadaha dhacay ee Protestantism-ka ee Maraykanka, iyo xisbiga Dimuqraadiga iyagoo kaashanaya Jamhuuriyiinta RINO-da ah kuwaas oo ama dhiirrigeliya ama oggolaada dhiirrigelinta dhammaan noocyada kala duwan ee hab-nololeedyada qalloocan ee bulshada khaniisiinta, sida loogu metelay cutubka kow iyo tobnaad “Sodom.” Saddexdan quwadood ayaa ah waxa dunida u horseeda Armageddoon, waxaana sidoo kale lagu metelaa “Masar,” oo ah astaanta cawaanimada iyo adduunyo-jeclaysiga. Iyagoo ku dhex jira fowdadii Kacaankii Faransiiska, taas oo ah qayb kale oo ka mid ah saddexdan quwadood ee ka kooban waxa Sister White ugu yeedhay “iskaashiga sharka ah,” waxay si toos ah u dhiirrigeliyaan ama u oggolaadaan Woke-ism. Woke-ism-ku waa been-abuurka shaydaanka ee baraarugga tobanka gabdhood ee bikradaha ah. Arrimahan wax badan ayaan weli ka odhan doonaa, hase ahaatee waxa innagu waajib ah marka hore inaan ka hadalno wixii ka dambeeyey dilkii waddada lagu geystay ee dhacay July 18, 2020.

Sidoo kale, Akhristaha qaaliga ahow, fadlan garaw in aanan wax taageero ah u hayn xisbiga Jamhuuriga. Ma jiro aragti siyaasadeed oo aan wax kalsooni ah ku qabo. Waxa aan keliya tilmaamayaa waa dhaqdhaqaaqyada nebiyadeed ee ka jira Maraykanka, Qaramada Midoobay, iyo Baabbanimada. Dhaqdhaqaaqyadaas si gaar ah ayaa loo faahfaahin doonaa marka aynu bilowno inaan si toos ah uga hadalno labada gees ee is barbar socda laga bilaabo 1798 ilaa sharciga Axadda.

Woke-ism-ka shaydaanniga ah ee matala Qaylo-Badhkii beenta ahaa wuxuu ka horreeyaa Qaylo-Badhka dhabta ah, oo ka hor wakhtiga Qaylo-Badhka runta ah, kuwii lagu laayay jidadka ugu dambayntii waxay isu beddeli doonaan ama bikrad doqon ah ama bikrad caqli leh. Xilligii lagu xidhayay dabeecadahayaga midkood xidhmada loo qoondeeyey dabka halaagga ama xidhmada bakhaarka samada ayaa imminka halkan jooga.

Walaal White waxay tilmaamaysaa in wakhtigii dib-u-dhaca, bikradihii nacasyada ahaa ee taariikhda Millerite ay si ka duwan bikradihii xigmadda lahaa uga falceliyeen niyad-jabkii imtixaanka ahaa, sidaas darteedna ay muujinayso in wakhtigaas dib-u-dhaca dabeecadahoodu mar hore go’een. Laakiin markhaatiga Yeremyaah wuxuu ina ogeysiinayaa in aynu dooran karno inaan

Ilaah u soo noqonno, isna uusan innagu soo noqon doonin oo keliya, balse uu naga dhigi doono derbi naxaas ah oo la ooday oo ka gees ah kuwa sharka leh iyo kuwa laga cabsado, innagoo loo adeegsanayo afkiisa dhibaataada soo socota. Waa bartaas nebiyadeed ee Ciise inoogu ballanqaadayo inuu ina qalbiqaboojin doono. Tani waa ahmiyadda afarta cutub ee Yooxanaa ee la dhex dhigay taariikhdeenna hadda jirta.

Saliiddu waa Ruuxa Quduuska ah; waa dabecad, waana farriimaha Ruuxa Ilaah. Ruuxa Ilaah waa “Gargaare.” Sida Ilaah dunida u jeclaaday oo uu u bixiyey Wiilkiisa keliya oo uu dhalay, iyo sida Ciise uu u huray jiritaankiisii rabbaaniga ahaa si uu si ikhtiyaari ah ugu aqbalo aadanannimada uu isagu abuuray inay weligeed qayb ka noqoto naftiisa, sidaas oo kale Ruuxa Quduuska ah ee la bixiyey muddadan wakhtiga ah ayaa nala joogi doona weligiis.

Haddaad i jeceshihiin, amarradayda xajiya. Aniguna Aabbaha waan baryi doonaa, isaguna wuxuu idin siin doonaa Gargaare kale, si uu weligiin idiinla joogo; kaas oo ah Ruuxa runta; kan dunidu aanay aqbali karin, maxaa yeelay ma aragto isaga, mana taqaan isaga; laakiin idinku waad taqaannaan isaga, waayo wuu idinla deggan yahay, wuuna idinku jiri doonaa. Idiin dayn maayo agoonnimo; waan idiin iman doonaa. Yooxanaa 14:15–18.

Allabarigan Ruuxa ee ah inuu doorto inuu weligiisba la joogo aadanaha, waxay la jaanqaadaysaa allabariga labada Qof ee kale ee saddexleyda jannada. Waxaa laga yaabaa in allabariga Ruuxa ee oggolaanshihiisa inuu ku dhex noolaado mid kasta oo ka mid ah kuwa la soo furtay weligiis uu la egyahay muhiimad ahaan in imaatinka “Gargaareha” ee taariikhdan gaarka ahi uu muujinayo goorta dadka Ilaah loo shaabadeeyo weligood.

Oo ha murugoonina Ruuxa quduuska ah ee Ilaah, kaas oo laydinku shaabadeeyey ilaa maalinta furashada. Efesos 4:30.

Taariikhda ay ballanqaadka Gargaarehu si kaamil ah ugu rumoobo, taas oo ah taariikhda boqolka iyo afartan iyo afarta kun, Ruuxu wuxuu nagu “naga sii jiri doonaa” “weligiis.” Masiixi kasta oo buuxiyey shuruudihii injiilka wuxuu helay Ruuxa Quduuska ah, sidaas darteedna waxaa “lagu shaabadeeyey ilaa maalinta furashada”; hase yeeshee shaabadayntaasi si fudud waxay u tilmaamaysaa wakhtiga ay tahay in boqolka iyo afartan iyo afarta kun lagu shaabadeeyo inta lagu jiro taariikhdan hadda jirta. Efesos dhexdeeda kuwa lagu shaabadeeyey ilaa maalinta furashada waxaa lagu barbardhigay kuwa “murug geliya” “Ruuxa Quduuska ah.” Waxay Ruuxa Quduuska ah ku murug geliyaan iyagoo diidaya inay aqbalaan farriimaha Ruuxa Ilaah, sidaas darteedna diidaya saliidda dahabka ah. Marka Masiixu noogu ballanqaado inuu noo soo diri doono “Gargaareha,” oo ah “Ruuxa runta” muddadan niyad-jabka, wuxuu ballanqaadayaa inuu shaabaddiisa nagu saari doono; shaabaddiisuna waxay ka dhigan tahay ilaalinta amarradiisa, gaar ahaan amarka Sabtida, taas oo ah maalintii Yooxanaa helay muujintii, isla markaana ah qodobka ku dhow inuu dunida horyimaado.

Shaabadaynta bikradaha caqliga leh waxaa la dhammaystiraa ka hor imtixaanka sharciga Axadda, waayo halkaas ayaa lagu muujin doonaa dabecadaha kuwa caqliga leh iyo kuwa nacasyada ahba; dabecadduna weligeed laguma horumariyo xilli qalalaase ah, ee si fudud ayaa loo muujiyaa. Shaabadayntu waxay ka dhigan tahay, waxyaalaha kale ka mid ah, isbeddel ka yimaadda maskaxda

La’odikiya una gudbaya maskaxda Filadelfiya. Dhibaatu waxay tahay in si isbeddelkaas loo dhammaystiro, imtixaanka ugu horreeya ee mid kasta oo inaga mid ah saaran uu yahay in si dhab ah loo garto in ilaa hadda aynu ahayn La’odikiyaan; waayo annagoo La’odikiyaan ah, mowqifkeenna ruuxiga ah ee ugu weynu waa in wax walba hagaagsan yihiin, halka runtii wax walba qaldan yihiin. Mowqifkaas waa in dhinac la iska dhigaa; waa mid ka mid ah waxyaalaha wasakhda ah ee ay tahay in laga sooco waxa qaaliga ah.

“Isla marka dadka Ilaah fooddooda lagu shaabadeeyo—mana aha shaabad ama calaamad indhaha lagu arki karo, balse waa ku sugnasho runta ah, xagga garashada iyo xagga ruuxa labadaba, si aan loo dhaqaajin karin—Isla marka dadka Ilaah la shaabadeeyo oo loo diyaariyo gariirinta, way iman doontaa. Runtii, durba way bilaabatay; xukummada Ilaahna hadda waxay ku soo degeen dalka, si ay inoogu noqdaan digniin, aynu ugu ogaanno waxa imanaya.”
Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 4, 1161.

“Gargaare” uu Ciise u ballanqaaday xertiisii, kaas oo ku qalbiqaboojiya wakhtiga niyad-jabka, wuxuu dadkiisa ku hoggaamiyaa runta oo dhan, waana iyada oo loo marayo “ku degganaanshaha runta” in layna shaabadeeyo. “Runta” ay tahay in dadka Ilaah ay xilligan ku degganaadaan waa “runta” la furayo wax yar ka hor intaan albaabka nimcadu xidhmin, waayo “wakhtigu waa dhow yahay.” Runtaasina waa qaab-dhismeedka taariikhda qarsoon ee toddobada onkod, taariikhdaas qarsoonna waxay tilmaantaa taariikhda lagu furo Muujintii Ciise Masiix. Taariikhda qarsoon ee toddobada onkod waa la oofin doonaa isla wakhtigaas ay “runta” taariikhda qarsoon lagu matalay la furayo. Furitaanka “runta” ayaa ah waxa shaabadaynaya kuwa aqbala farriinta hore loo shaabadeeyey.

Dadka Ilaah waxaa lagu shaabadeeyey fooddhooda ka hor ruxidda quruumaha cadhaysan ee dhacda marka sharciga Axadda la dhaqan geliyo, taas oo sidaas ku billowda burburka qaran. Muujintii Ciise Masiix waa “erayadii wax sii sheegidda” ee kitaabka Muujintii oo aan mar dambe la shaabadaynayn, waayo wakhtigu waa dhow yahay. Waa runta hadda la doonayo in la akhriyo, la maqlo, uguna muhiimsanna la ilaaliyo, haddii aynu doonayno in nala barakeeyo.

Yuudas ayaa ku yidhi isaga, kii aan Iskariyod ahayn, Sayidow, sidee bay ku tahay in aad naftaada noo muujin doonto annaga, oo aadan dunida u muujin doonin? Ciise ayaa u jawaabay oo ku yidhi, Haddii nin i jeclaado, ereyadayda ayuu xajin doonaa; Aabbahayna wuu jeclaan doonaa isaga, oo waannu u iman doonaa isaga, oo hoygayaga ayaannu la yeelan doonaa. Kii aan i jeclayna hadalladayda ma xajiyo; oo hadalka aad maqashaan kayga ma aha, laakiin waa kii Aabbaha i soo diray. Waxyaalaha ayaan idinkula hadlay anigoo weli idinla jooga. Laakiin Gargaaraha, oo ah Ruuxa Quduuska ah, kan Aabbuhu magacayga ku soo diri doono, isagu wax walba ayuu idin bari doonaa, oo wax kasta oo aan idinku idhi ayuu idin xusuusin doonaa.
Yooxanaa 14:22–26.

Kuwa xajiya farriinta hadda la furfurayo, ballanku waa in Gargaaruhu “ina baro” “wax walba” oo ah “wax alla wixii” Ciise “idinku” yidhi. Kanu waa ballankii loo oofiyey xertii Emma’us, dabadeedna kow iyo tobanka xerta ah. Markii Masiixu gacantiisa ka qaaday indhahii xertii Emma’us ee “la hayey,” dabadeedna “furay” “garashadii” kow iyo tobanka xerta ah si ay si buuxda “u gartaan Qorniinka,” wuxuu duubayay ballan loogu talagalay kuwa ku nool “maalmaha ugu

dambeeya” oo ka soo noqon doona niyad-jabkooda, ka toobad keeni doona xaaladdooda La'odikiya, oo aqbali doona “runta.” “Gargaaruhu” ee “maalmaha ugu dambeeya” wuxuu “xusuusteenna ku soo celin doonaa wax walba” isaga oo ina baraya “wax walba.” Sida ay muhiim u tahay inuu xusuusteenna ku soo celiyo runihii hore isagoo ina baraya wax walba, sidaas oo kale wuxuu sidoo kale “ina tusi doonaa waxyaalaha iman doona.”

Si kastaba ha ahaatee, runta ayaan idiin sheegayaa; waxaa idiin roon inaan tago; waayo, haddaan tegin, Gargaarehu idiin iman maayo; laakiin haddaan tago, isaga ayaan idiin soo diri doonaa. Oo markuu yimaado, wuxuu dunida ku canaan doonaa dembi, iyo xaqnimo, iyo xukun: Dembi, maxaa yeelay, aniga ima rumaystaan; Xaqnimo, maxaa yeelay, Aabbahay baan u tegayaa, idinkuna mar dambe i arki maysaan; Xukun, maxaa yeelay, amiirka dunidan waa la xukumay. Weli waxyaalo badan baan idiin leeyahay inaan idiin sheego, laakiin imminka ma qaadi kartaan. Habase yeeshee markuu yimaado isaga, Ruuxa runta ahu, wuxuu idinku hanuunin doonaa runta oo dhan; waayo, isagu iskama hadli doono; laakiin wixii uu maqlo, kuwaas ayuu ku hadli doonaa; oo wuxuu idiin sheegi doonaa waxyaalaha iman doona. Isagu wuu i ammaani doonaa; waayo, wuxuu qaadan doonaa waxa kayga ah, oo idiin sheegi doonaa. Yooxanaa 16:7–14.

Wagtigan Qalbiqaboojiyuhu wuxuu nagu “hanuunin” doonaa “runta” gudaheeda, wuxuuna “na bari doonaa wax walba,” oo ay ku jiraan “waxyaalaha iman doona,” waayo waqtigan Ciise weli wuxuu hayaa “waxyaalo badan oo uu” noogu “sheego.” Waxyaalahaas, ha ahaadeen waxyaalo ka yimid “xusuustayada,” ama “waxyaalaha iman doona,” ama “waxyaalaha” badan ee uu weli noogu hayo inuu noogu sheego, waa waxa ina shaabadeeya dhibaataada imanaysa aawadeed. Sidaas ayay u yeelaysaa, maxaa yeelay runtiisu waxay matashaa awooddiisa wax-abuurka. Wuxuu ina shaabadeeyaa ka hor dhibaataada imanaysa, waayo wuxuu doonayaa in hore naloo sii digo xilliga ugu weyn ee silcinta ka dhanka ah dadkiisa oo abid ka dhaca taariikhda quduuska ah. Silcintaas si gaar ah waxay tilmaamaysaa in erayadii iyo falalkii aynu waagii hore samaynay la xusuusan doono oo inaga gees loo adeegsan doono, sida erayadii Masiixa loo qalloociyey oo isaga looga soo horjeedsiiyey. Si kastaba ha ahaatee, waa inaynu farriinta u soo bandhignaa markhaati ka gees ah caasinimadooda, sida uu u metelay Ezekiel iyo Masiixu.

Xusuusta eraygii aan idinku idhi, Addoon sayidkiisa kama weyna. Hadday aniga i silciyeen, idinkana way idin silcin doonaan; hadday hadalkayga dhawreen, kiinnana way dhawri doonaan. Laakiin waxyaalahan oo dhan waxay idiinku samayn doonaan magacayga aawadiis, maxaa yeelay ma yaqaaniin kii i soo diray. Haddaan iman oo aanan la hadlin, dembi ma ay lahaadeen; laakiinse imminka cudurdaar uma haystaan dembigooda. Kii i neceb, Aabbahayna wuu neceb yahay. Haddaan iyaga dhexdooda ku samayn shuqullada aan ninna kale samayn, dembi ma ay lahaadeen; laakiinse imminka way arkeen oo way neceen aniga iyo Aabbahayba. Laakiin tanu waxay u dhacaysaa in uu rumoobo erayga ku qoran sharcigooda, Waxay ii neceen sababla’aan. Laakiin markii Gargaaruhu yimaado, kan aan Aabbaha ka soo diri doono xaggiinna, kaas oo ah Ruuxa runta, oo Aabbaha ka soo baxa, isagu wuu iga marag furi doonaa. Yooxanaa 15:20–26.

“Ruuxa runta” oo ah “Gargaareha” ayaa “Masiixa ka marag furi doona,” kaas oo ah “runta.” “Runtuna” waa Alfa iyo Oomeega, kan ugu horreeya iyo kan ugu dambeeya, bilowga iyo

dhammaadka. Taariikhda qarsoon ee toddobada onkod oo haatan la furfurayo waa farriinta shaabadaynta ee boqol iyo afartan iyo afarta kun. Wixii ka dambeeyey Luulyo 18, 2020 Yeremyaah wuxuu bixiyaa tusaale aynu ku dooran karno inaan ugu soo noqonno Kan markii hore ina jeclaaday. Gudashada hawshaas soo-noqoshada ah, waxaa ina saaran mas'uuliyadda ah inaan qaaliga ka soocno waxaasidka. Haddii aynu badbaadadeenna ku hawlgalno cabsi iyo gariir, oo aynu hawshaas dhammaystirno, waa layna shaabadayn doonaa, dabadeedna isla markiiba waxaynu geli doonaa qalalaasaha ugu weyn ee taariikhda dunida. Sidoo kale waxaynu heli doonaa mudnaanta ah inaan la kulanno taariikhda ay nebiyo, boqorro, iyo rag xaq ah damceen inay arkaan.

Kuwa hawshaas qaata oo soo noqda “waxay ku socon doonaan iftiinka ka soo baxaya carshiga Ilaah,” oo “iyada oo malaa'igta loo marayo waxaa jiri doona xidhiidh joogto ah oo u dhexeeya samada iyo dhulka,” kaas oo ah habka xidhiidhka ee lagu tilmaamay aayadda furitaanka ee kitaabka Muujintii.

“Dhammaan kuwa dunidan ku jira cadowga kama ay barbar istaagin iyagoo ka gees ah Ilaah. Dhammaanna kuwo aan daacad ahayn ma ay wada noqon. Waxaa jira in yar oo aaminka ah oo Ilaah run u ah; waayo, Yooxanaa wuxuu qoray: ‘Waa kuwan kuwa xajiya amarrada Ilaah iyo rumaysadka Ciise.’ Muujintii 14:12. Dhawaan dagaalku si kulul ayuu uga dhex qarxi doonaa kuwa Ilaah u adeega iyo kuwa aan isaga u adeegin. Dhawaan wax kasta oo la gariirin karo waa la gariirin doonaa, si ay u sii jiraan waxyaalaha aan la gariirin karin.”

“Shaydaanku waa arday dadaal badan oo Kitaabka Quduuska ah barta. Wuxuu og yahay in wakhtigiisu gaaban yahay, wuxuuna mar kasta doonayaa inuu ka hor yimaado hawsha Rabbiga ee dhulkan ka socota. Suurtagal ma aha in wax fikrad ah laga bixiyo waayo-aragnimada dadka Ilaah ee weli dhulka ku noolaan doona marka ammaanta samadu iyo ku-noqoshada silcisyadii waagii hore la isu geeyo. Waxay ku socon doonaan iftiinka ka soo baxa carshiga Ilaah. Malaa'igta dhexdooda waxaa jiri doona xiriir joogto ah oo u dhexeeya samada iyo dhulka. Shaydaankuna, isagoo ay hareereeyeen malaa'ig shar leh oo sheeganaya inuu Ilaah yahay, wuxuu samayn doonaa mucjisooyin cayn kasta ah si uu u khiyaaneeyo, hadday suurtagal tahay, xataa kuwa la doortay. Dadka Ilaah nabadgelyadooda kama heli doonaan samaynta mucjisooyinka, waayo Shaydaanku wuxuu iska dhigi doonaa mucjisooyinka la samayn doono. Dadka Ilaah ee la tijaabiyey oo la imtixaamay xoogooda waxay ka heli doonaan calaamadda lagu sheegay Baxniintii 31:12–18. Waa inay ku taagnaadaan Erayga nool: ‘Waa qoran tahay.’ Kanu waa aasaaska keliya ee ay si ammaan ah ugu istaagi karaan. Kuwa jebiyey axdigoodii Ilaah la galeen maalintaas waxay ahaan doonaan kuwo aan Ilaah lahayn oo aan rajo lahayn.

Kuwa Ilaah waxaa si gaar ah loogu kala sooci doonaa ixtiraamka ay u hayaan amarka afraad, waayo kanu waa calaamadda awoodda abuurista ee Ilaah iyo markhaatiga xuquuqdiisa ku aaddan qaddarinta iyo maamuuska aadanaha. Kuwa sharka lehna waxaa lagu kala sooci doonaa dadaalkooda ay ku duminayaan xusuusta Abuuraha oo ay ku sarraysiinayaan hay'adda Rooma. Marka arrinta khilaafku gaadho heerkeeda, Masiixiyadda oo dhammu waxay u kala qaybsami doontaa laba dabaqadood oo waaweyn: kuwa xajiya amarrada Ilaah iyo rumaysadka Ciise, iyo kuwa caabuda bahalka iyo sanamkiisa, oo qaata summaddiisa. In kasta oo kaniisadda iyo dawladdu ay mideyn doonaan awooddooda si ay dhammaan ugu khasbaan, “yar iyo weynba,

taajir iyo faqiirba, xor iyo addoonba,” inay qaataan summadda bahalka, haddana dadka Ilaah ma qaadan doonaan. Muujintii 13:16. Nebigii Batmos wuxuu arkaa “kuwa ka guulaystay bahalka, iyo sanamkiisa, iyo summaddiisa, iyo tirada magiciisa, oo taagan bad quraarad ah dusheed, iyagoo haysta kataaradihii Ilaah,” oo ku heesaya gabaygii Muuse iyo Wanka. Muujintii 15:2.

“Tijaabooyin iyo imtixaanno cabsi leh ayaa sugaya dadka Ilaah. Ruuxa dagaalku wuxuu kicinayaa quruumaha dhulka gees ilaa geeska kale. Laakiin badhtamaha wakhtiga dhibaataada ee soo socda,—wakhti dhibaataaysan oo aan la arag tan iyo intii ay qaran jireen,—dadka Ilaah ee la doortay waxay istaagi doonaan iyagoo aan la dhaqaajin. Shayddaanka iyo ciidankiisu ma baabbi’ in karaan iyaga, maxaa yeelay malaa’igaha ku xeel dheer xoogga ayaa ilaalin doona iyaga.” Testimonies, volume 9, 15–17.

Waa arrin mudan in la garto in tuducan uu yahay dhammaadka cutub ka bilaabma bogga kow iyo tobnaad ee Testimonies, jildiga sagaalaad, kaas oo loo aqoonsan karo inuu metelayo sagaal-kow-iyo-toban. Sidoo kale waa arrin mudan in la xuso in cinwaanku ku saabsan yahay Imaatinka Arooska, iyo weliba jaantusyadii Xabaquuq oo ah halka Bawlos ka soo qaatay aayadda uu ku qoray kitaabka Cibraaniyada. Bilowga cutubku wuxuu calaamadeynayaa taariikhda bilaabatay Sebtembar 11, 2001, labada loox ee axdiga waxsii sheegidda ee la galay bilowgii Adventism-ka, iyo in cinwaanku yahay dhibaataadii ugu dambaysay, taas oo tilmaamaysa Qayladii Habeenbadhkii ee ugu dambaysay. Dhammaadka cutubkuna wuxuu si buuxda ula waafaqsan yahay bilowga, waayo bilowga iyo dhammaadkuba labaduba waxay ka hadlayaan dhibaataada ugu dambaysa.

“Qaybta laad—Imaatinka Boqorka”

“Haddana wax yar dabadeed, Kii iman lahaa wuu iman doonaa, mana raagi doono.” Cibraaniyada 10:37.

“Qalalaasihii Ugu Dambeeyey”

“Waxaynu ku nool nahay wakhtiga dhammaadka. Calaadaha wakhtiyada ee si degdeg ah u rumoobaya waxay caddeynayaan in imaatinka Masiixu aad u dhow yahay. Maalmaha aynu ku nool nahay waa kuwo murugo leh oo muhiim ah. Ruuxa Ilaah si tartiib ah, hase yeeshee hubaal ah, ayaa looga sii qaadayaa dhulka. Belaayooyin iyo xukuno ayaa durba ku soo dhacaya kuwa quudhsada nimcada Ilaah. Aafooyinka berriga iyo badda, xaaladda bulshada ee aan degganayn, digniinaha dagaalka, waa wax saadaalin culus leh. Waxay sii sheegayaan dhacdooyin soo dhowaanaya oo leh miisaan aad u weyn.” Testimonies, volume 9, 11.

Haddaynu soo noqono oo aqbalno yeedhidda sarraysa ee ah inaan noqonno “afka” Ilaah sida uu Yeremyaah u metelay, waxaan si dhakhso leh uga qayb qaadan doonaa ururinta ugu weyn ee taariikhda quduuska ah.

Wuxuu sidoo kale kula hadlay erayo rajo iyo dhiirrigelin leh. “Qalbigiinnu yuusan murugoon,” ayuu yidhi; “waxaad rumaysan tihiin Ilaah, anigana i rumaysta. Guriga Aabbahay waxaa ku yaal hoyo badan; haddaanay sidaas ahayn, waan idiin sheegi lahaa. Waxaan tegayaa inaan meel idiin diyaariyo. Oo haddaan tago oo meel idiin diyaariyo, mar kale ayaan iman doonaa,

oo xaggayga ayaan idiin qaadi doonaa; si meesha aan joogo, aad idinkuna u joogtaan. Meesha aan tegayana waad taqaaniin, jidkana waad taqaaniin.” Yooxanaa 14:1–4. Aawadiin ayaan dunida u imid; idinka aawadiin ayaan u soo shaqeeyey. Markaan tago weli si daacad ah ayaan idiinku shaqayn doonaa. Waxaan dunida u imid inaan isu muujiyo idin, si aad u rumaysataan. Waxaan u tegayaa Aabbahay iyo Aabbihiinni si aan isaga ula wada shaqeeyo dartiinna.

“Runtii, runtii, waxaan idinku leeyahay, Kii i rumaystaa, shuqullada aan sameeyo isaguna wuu samayn doonaa; oo kuwaas ka waaweynna wuu samayn doonaa; maxaa yeelay, waxaan u tegayaa Aabbahay.’ Yooxanaa 14:12. Tani Masiixu ugama uu jeedin in xertii ay samayn doonaan dadaallo ka sarreeya kuwii uu Isagu sameeyey, laakiin wuxuu uga jeeday in hawshoodu ay yeelan doonto baaxad ka weyn. Isagu kama uu hadlin oo keliya samaynta mucjisooyinka, ee wuxuu ka hadlay wax kasta oo dhici doona iyada oo loo marayo hawlgalka Ruuxa Quduuska ah. ‘Markuu Gargaaruhu yimaado,’ ayuu yidhi, ‘kan aan idiinka soo diri doono xagga Aabbaha, kaas oo ah Ruuxa runta oo ka soo baxa Aabbaha, isagu markhaati buu iga furi doonaa; idinkuna sidoo kale markhaati baad furi doontaan, maxaa yeelay tan iyo bilowgii waad ila joogteen.’ Yooxanaa 15:26, 27.”

“Si yaab leh ayaa erayadan loo oofiyey. Ka dib soo degiddii Ruuxa Quduuska ah, xertii waxa si aad ah uga buuxsamay jacayl ay u qabeen Isaga iyo kuwii uu u dhintay, sidaas daraaddeed quluubtii ayaa ku dhalaashay erayadii ay ku hadleen iyo baryadii ay kor u qaadeen. Waxay ku hadleen awoodda Ruuxa; oo saamaynta awooddaas hoosteeda, kumannaan ayaa soo jeestay.” Acts of the Apostles, 21, 22.